

הרי שלדעת רבי יהודה אף שלא אמר "הרי עלי נזירות" אינו מונה נזירות אחת ארוכה, כרבי, אלא כמה נזירות כחכמים; והאיך אתה אומר שרבי יהודה סבר לה כרבי?!³

ומשינין: האומר "מנין" שאני, שאף אם לא אמר "הרי עלי נזירות", הרי זה מונה נזירות הרבה, כמנין אותו דבר שדיבר עליו.

ואכתי מקשינן: ומי שאני ליה לרבי "מנין"?

וכי רבי — שלדעתך רבי יהודה סובר כמותו — מחלק בין האומר מנין למי שאינו אומר מנין, וכאשר אתה אומר לדעת רבי יהודה!?

והתניא בברייתא, שלדעת רבי אף כשאמר "מנין" אין דבריו מתפרשים להרבה נזירות, כל שלא אמר "הרי עלי נזירות":

דתניא: האומר: "הריני נזיר כמנין ימות החמה", הרי זה מונה נזירות הרבה כמנין ימות החמה [שנת חמה] דהיינו שס"ה יום.

מה שייך לומר "כיון שהשלים, מת"? שהרי לשון זה משמע שקיבל עליו להתנהג בנזירות למשך זמן ארוך, וכשגמר להשלים, מת. אבל אם נזירות אחת קיבל עליו כמנין ימות החמה, ובשנה אחת סיים נזירותו, לא נופל על זה הלשון "כיון שהשלים, מת".⁽³⁾

ועוד תיקשי על תירוצו של רבי יוחנן: מי סבר לה רבי יהודה כרבי?!⁴

והא תניא: רבי יהודה אומר:

האומר: הריני נזיר מנין הילקטי קיין⁽⁴⁾ [תילים תילים של תאנים העומדות ליבש]⁽⁵⁾

—

והאומר: הריני נזיר מנין שבילי שמיטה [בשמיטה כשאין השדות זרועות, הולכים בה בני אדם ורבים השבילים בה] —

הרי זה מונה נזירות הרבה כמנין הילקטי קיין, וכמנין שבילי שמיטה.

ובביאור הענין כתב החזון איש באופן אחר, והאריך בזה, ראה שם.

3. לשון התוספות הוא: "היינו טעמא, דכיון דהשלים מת, כלומר נראה נופל בו לשון השלמה שהרבה נזירות שחייבוהו חכמים כיון שהשלים אותם מת. אלא אי אמרת חדא נזירות ארוך קביל עליה, מי הויא השלמה כלל, פירוש: מי שייך ביה לשון השלמה כלל". וכוונת דבריהם נראה כפי שנתבאר בפנים, וראה "ארזי הלכנון" אות קסח.

4. "קיין" לשון קציעות הוא.

5. ראה מה שכתב ר' עזריאל בשיטה מקובצת,

בנזיר, ויש לך ספק אם יצא מידי נזירותו "העמד נזיר על חזקתו", שלא יצא מידי נזירות.

ואולם כל זה אינו אלא לפי דעת רבי, שאנו מסתפקים שמא לא יצא מידי נזירותו. אבל לפי דעת חכמים שודאי הוא שאינו עומד בנזירותו הקודמת, אלא ספק הוא שמא נתחדש עליו נזירות חדשה, לזה אין מועיל מה שהיה עומד עד עתה בנזירותו [וברש"ש דימה זה לדין "אין מחזיקין מאיסור לאיסור"]. כך פירש השיטה מקובצת בשם רבינו עזריאל, וכן כתב הרש"ש, וכן הביא ב"ארזי הלכנון" אות קסה בשם תשובות בית דוד סימן כד.

אבל בחזון איש [קלז ד] כתב שלא שייך כאן חזקה, כי אין חזקה ראשונה מכרעת שיהא נזיר לעולם, שלא מצינו חזקה כי האי גוונא.